

တၢ်ပဲၣ်ထံနီၤဖးက့ၤတၢ်ဆိတလဲလၢအအိၣ်ထီၣ်လၢ သ့ၣ်ပှၢ်အတၢ်ကျၢၢ်ဘၢသးဖဲသီသံၣ်တီၢ်အူပှၢ်ထူလံၤဖိကရၢၢ်

တၢ်ဂ့ၢ်ကၢဖျိၣ်

တၢ်မၤလိၤန့ၢ်ပျီပူၤတၢ်ကဲထီၣ်သးဘၣ်ယးဒီး တၢ်ပဲၣ်ထံနီၤဖးက့ၤတၢ်ဆိတလဲလၢအအိၣ်ထီၣ်လၢသ့ၣ်ပှၢ်အတၢ်ကျၢၢ်ဘၢသးဖဲသီသံၣ်တီၢ်အူပှၢ်ထူလံၤဖိကရၢၢ်အံၤ တၢ်မၤအိၣ်တံၢ်ဝဲဒၣ်ဖဲလၢအိၣ်က့ၢ် (၂၀၂၂) နံၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ပဲၣ်ထံနီၤဖးက့ၤသ့ၣ်ပှၢ်အတၢ်ကျၢၢ်ဘၢသး ဒိဖျိတၢ်ဆၢကတီၢ်တၢ်လီၤဆိလိၣ်သးယုကတီၢ် (အဒိ, တၢ်ဆၢကတီၢ်တၢ်လီၤဆိလိၣ်သးဖဲ ၂၀၀၀-၂၀၁၂, ၂၀၀၅-၂၀၁၂, ၂၀၁၀-၂၀၁၂, ၂၀၁၂-၂၀၁၅, ၂၀၁၂-၂၀၂၀, ဒီး ၂၀၁၂-၂၀၂၁ နံၣ်) သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်, တၢ်စူးကါဝဲဒၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်ပိၣ်ထွဲလိၣ်သးတၢ်ဂ့ၢ်ဂံၢ်ထံးလၢတၢ်ဒီးန့ၢ်ကလိအိၣ်လၢလီၤကျါ (ကလံၤကျါ) လၢအဘၣ်ယးဒီးသ့ၣ်ပှၢ်အခိၣ်ဒုးတၢ်ကျၢၢ်ဘၢမူးကယၤ ဒီးကိးနံၣ်ဒဲးသ့ၣ်ပှၢ်တၢ်လီၤလ့ၤလီၤပျီလၢအမၤအသးဖဲ (၂၀၀၀-၂၀၂၁) နံၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢန့ၣ်အမဲၣ်ညါ, လၢတၢ်ပဲၣ်ထံနီၤဖးက့ၤတၢ်ဆၢကတီၢ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်မဲၣ်ဖံးခိၣ်တၢ်ဆိတလဲလၢတၢ်လီၤတၢ်ကျဲ (၅) တီၤဒ်အမ့ၢ် ပျံပူၤတၢ်မံၤလၢ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိသ့ၣ်ပှၢ်, သ့ၣ်ပှၢ်ပျံၤကွီၤ, ပှၢ်တၢ်သ့ၣ်ပှၢ်, ကီၢ်ဒီးသီသံၣ်တီၢ်အူပှၢ်ထူလံၤဖိကရၢၢ်ဒိတဘၣ်ညါအဂီၢ်,

- ၁. တၢ်ဂ့ၢ်ကၢဖျိၣ်
- ၄. တၢ်ကတီၢ်ဆူန့ၣ်
- ၇. တၢ်မၤလိၤန့ၢ်ပျီပူၤတၢ်ကဲထီၣ်သးနီၢ်နီၢ်
- ၉. တၢ်စူးကါဒီးတၢ်မၤဆူရဲၣ်ကျဲၤဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်အကလုာ်ဖဲသီသံၣ်တီၢ်အူပှၢ်ထူလံၤဖိကရၢၢ်ပူၤ
- ၁၁. တၢ်ပိထံလုသ့ၣ်ညါအကျိအကျဲ
- ၁၃. တၢ်ပိထံလုသ့ၣ်ညါအစၢတၢ်ဂ့ၢ်ကၢဖျိၣ်

တစ်စုက ဝါးစုချင်းစီစားဖိကဟပ်ပီးလီဒ်အမှန်ကွန်အင်အဲဒ် (ArcGIS) နှင့်လီ။ ပျိုပူတော်ယုသွန် ညါဒီးတော်မနီနီမယါက့ဟီဒ်ခိဒ်မဲဒ်ဖဲခိဒ်စုဂီး တော်မအီဝံဝဲဒ်ဂုဂုဘာဒ်ဘာဒ်လအဟ်ဖျါထီဒ် ဝဲဒ် တော်ဂုဂီတော်လီဆဲး (၀.၈) လအမှန်သွန်ပျိုတော်လီလုလီပျိုဒီး (၀.၉) လအမှန်သွန်ပျို အခိဒ်ဒုးတော်ကျါဘာကံာ်စီတော်အိဒ်သးသွန်တဖန်န့ဒ်လီ။

ဒ်သီသံဒ်တီအူပူထူလံဖိကရုာ်ဟီဒ်ခိဒ်မဲဒ်ဖဲခိဒ်ဒီတခါတော်ယုသွန်ညါအစအိဒ်ဖျါဝဲအ သီး၊ သွန်ပျိုတော်လီလုလီပျိုအံတော်ထံဒ်န့ဒ်အီအါကတော်ဖဲသွန်ပျိုပျိုကွီယု၊ ဒီးဒ်တော်ပဲဒ်ထံနီဖး အိဒ်ဝဲအသီးတော်အံဘာဒ်သွန်သွန်ကမှန်လအသွန်ပျိုပျိုဟီဒ်ခိဒ်မဲဒ်ဖဲခိဒ်အကွီယု (ဟီဒ်ခိဒ်မဲဒ် ဖဲခိဒ်အလဲအထီ) ကလဲဒ်န့ဒ်ဒီးတော်လီလအဂသွန်တဖန်အယိန့ဒ်လီ။ သွန်ပျိုတော်လီလု လီပျိုတော်လီတော်ကျဲလအပိဒ်ထွဲထီဒ်ခံသွန်တဖန်တခိမုာ်ဝဲကီ၊ ပျတတသွန်ပျိုဒီးပျိုပူတော်မဲလဲဒ် ဆဲဒ်ဖိကီဖိသွန်ပျိုသွန်တဖန်န့ဒ်လီ။ ဘာဒ်ဆဲဒ်တော်လအလီဆီတခိမုာ်ဝဲ သွန်ပျိုအခိဒ်ဒုးတော်ကျါ ဘာသးအကလုာ်သွန်တဖန်အိဒ်စဲဘူးလိာ်အသး (မုတမုာ်) အိဒ်ဖျါတီဒ်ထီဒ်လအသွန်ပျိုဟီဒ်ကဝီ သွန်တဖန်န့ဒ်လီ။ သွန်ပျိုတော်လီလုလီပျိုလအတော်ထံဒ်န့ဒ်အီဖဲသွန်ပျိုပျိုကွီယုအံ ဘာဒ်သွန်သွန် ကဟဲခိဖျိအသးလအတော်မဲလဲထီဒ်တော်ဖဲဒုးဖဲသံဒ်အလီအကျဲ၊ တော်ဒုးအိဒ်ထီဒ်တော်သွန်လီသွန်အ လီအကျဲ၊ တော်ထူးထီဒ်မဲကသွန် (မုတမုာ်) တော်ဂုလအဂုအဂသွန်တဖန်အယိန့ဒ်လီ။ ဒ်တော်

၁ Geographic Information System (GIS) အခိပညီစံးတော်န့ဒ်မုာ်ဝဲ ဟီဒ်ခိဒ်ဂီတော်ဂုထံဖျိလအဘာဒ်တော်ဟ်ကီ၊ ဟဆျာရဲဒ်ကျဲ၊ ပဲဒ်ထံနီဖး၊ ဘာဒ်မဲလဲထီဒ်၊ ဒီးထူးထီဒ်ဒုးကအီခိဖျိလီပျို (ခိဒ်ဖျါထာဒ်) ဒွဲပူတော်မဲကျဲကျဲသန့အိဒ်ဝဲအသီး

လှသွန်ညါအစာဟ်ဖျါဝဲအသိး၊ ကူသဲဒီးကယုင်ခိုသွန်ပျံင်ပျံင်ကျီသွန်တဖၣ်မ့ၣ်သွန်ပျံင်တၢ်လီၤလှၤလီၤ ပျီအါကတၢ်အလီၢ်သွန်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲ (၂၀၁၀) ဒီး (၂၀၁၂) နံၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်. တၢ်သွန်ညါဘၣ် လၢအမ့ၢ်နံၣ်သွန်တဖၣ်လၢသွန်ပျံင်အခိၣ်ဒုးတၢ်ကျၢ်ဘၢသးဖဲသွန်ပျံင်ပျံင်ကျီပူၤလီၤစ့ၤကွံၣ်ဝဲဒၣ်အစ့ၤက တၢ်, ဒ်ပစံးတၢ်အသိးသွန်ပျံင်အခိၣ်ဒုးတၢ်ကျၢ်ဘၢသးဖဲအဘၣ်ဒးအိၣ်ဝဲဒၣ် (၄၀-၆၀ မျးကယု) ဒီးသွန်ပျံင်အခိၣ်ဒုးအိၣ်စဲဘူးအသးအိၣ်ဝဲဒၣ် (၆၀-၈၀ မျးကယု) န့ၣ်လီၤ. သွန်ပျံင်တၢ်လီၤလှၤလီၤ ပျီအါကတၢ်ဖဲကီၢ်ပူၤတခါတၢ်ထံၣ်န့ၢ်အါအါကတၢ်ဖဲ (၂၀၁၂) နံၣ်အတီၢ်ပူၤ ဒီးယီၤမုၢ်ပၤကီၢ် မ့ၢ်သွန်ပျံင်တၢ်လီၤလှၤလီၤပျီအါကတၢ်အလီၢ်တတီၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဖဲကီၢ်ဟီၣ်ခိၣ်မဲၣ်ဖံးခိၣ်တၢ်လီၢ်တၢ် ကျဲသွန်တဖၣ်တခါ သွန်ပျံင်အခိၣ်ဒုးတၢ်ကျၢ်ဘၢသးလၢအအိၣ်စဲဘူးလိာ်အသး (၈၀-၉၉ မျးက ယု) အံၤအါထီၣ်ဝဲဒၣ်ကွၢ်ကွၢ် ဒီးသွန်ပျံင်အခိၣ်ဒုးတၢ်ကျၢ်ဘၢသး (၆၀-၈၀ မျးကယု) စ့ၤလီၤကွံၣ် ဝဲဒၣ်ကွၢ်ကွၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒီဖျိသွန်ပျံင်တၢ်လီၤလှၤလီၤပျီအါထီၣ်အယီၤ, တၢ်တိာ်ဟ်အိၣ်လၢတၢ်ကဒုးအိၣ် ထီၣ်ဝဲဒၣ်ပူၤတတၢ်သွန်ပျံင်ဖဲ (၂၀၀၉) နံၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. သွန်ပျံင်တၢ်လီၤလှၤလီၤပျီဖဲပူၤတတၢ်သွန် ပျံင်ပူၤလၢတၢ်ထံၣ်န့ၢ်အါအါကတၢ်တခါမ့ၢ်ဝဲမ့ၢ်ဆၣ်လုပူၤတတၢ်သွန်ပျံင်အမ့ၢ်န့ၣ်ကလံၤစိးတကပၤန့ၣ် လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်, သွန်ပျံင်တၢ်လီၤလှၤလီၤပျီဒီးသွန်ပျံင်အခိၣ်ဒုးတၢ်ကျၢ်ဘၢသး (၆၀-၈၀ မျးကယု) ဖဲပူၤတတၢ်သွန်ပျံင်ပူၤဖဲ (၂၀၁၅) နံၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံတခါ စ့ၤလီၤကွံၣ်ဝဲဒၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. တချုးဒီး လၢ (၂၀၁၂) နံၣ်အဆၢကတီၢ်ဘၣ်န့ၣ် သွန်ပျံင်တၢ်လီၤလှၤလီၤပျီဖဲပျဲပူၤတၢ်မံၤလၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိသွန် ပျံင်အံၤ မၤအသးအါန့ၢ်ဒီး (၂၀၁၂) နံၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံတက့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်တၢ်လှသွန်ညါအစာဟ်ဖျါဝဲအ သိး, သွန်ပျံင်တၢ်လီၤလှၤလီၤပျီမၤအသးအါကတၢ်ဖဲ (၂၀၁၀) နံၣ်အတီၢ်ပူၤအယီၤ သွန်ပျံင်တၢ်လီၤလှၤ လီၤပျီဒီးသွန်ပျံင်အခိၣ်ဒုးတၢ်ကျၢ်ဘၢသးတၢ်လီၤဆံးလီၤစ့ၤသွန်တဖၣ် အိၣ်ဖျါအသးတြၢ်ကလၢန့ၣ်လီၤ.

၁. တၢ်ကတိၤဆှၢန့ၣ်

သီသံၣ်တီၤအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်လၢအကွီၤပဲၤ (အလံၢ်အထီ) အိၣ်ဝဲဒၣ် (၅,၇၅၄) လွံၢ်န့ၣ် ယူကံလံၤမံထၢၣ်အံၤ တမ့ၢ်ထဲဟီၣ်ခိၣ်မဲၣ်ဖဲခိၣ်ဖးလံၢ်ဖးထီတတီၤဘၣ်, အခိၣ်တလိၣ်မ့ၢ်ဟံၣ်ဃီတၢ် အိၣ်ကဒုအလီၢ်လၢပုၤကူပုၤကညီအဂၤနွံကလးဘျဲၣ် (၇၀,၀၀၀) ဒီးမ့ၢ်တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲတတီၤလၢအ လၢပုၤထူးတီၤဒီးတၢ်မဲတၢ်မါဒီးတၢ်မံလၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအကလုာ်ကလုာ်န့ၣ်လီၤ. ဒီဖျိလၢထံလီၢ်ကီၢ်ပုၤ တၢ်ဒုးတၢ်ယၤလၢအမၤတၢ်အသးလၢအပူၤကွံာ် (၇၄) နံၣ်အယံ, သီသံၣ်တီၤအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်အံၤ ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်တၢ်ဟးဂ့ၢ်ဟးဂီၤလၢတၢ်ဂ့ၢ်အါမံၤအါကလုာ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်ဒ်အံၤသ့ၣ် တဖၣ်အယံ တၢ်သံတၢ်ပုၤအိၣ်ထီၣ်အါအါဂီၢ်ဂီၢ်, ဒုးအိၣ်ထီၣ်ထံလီၢ်ကီၢ်ပုၤပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အဂၤခံ ကလီၢ်ဘျဲၣ်, တၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်မၤအသးသက့တၢ်လီၢ်အါတီၤ, သ့ၣ်ပုၤတၢ်လုၤသုလုၤ ဂီၤ, တၢ်မံလၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဒုးဆဲးလီၤစ့ၤလီၤ, ဒီးဆဲးလၢတၢ်န့ၢ်သါအလီၢ်အကျဲသ့ၣ်တ ဖၣ် ဘၣ်တၢ်လုၤသ့ၣ်ခါပတၢ်ဒီးမၤဟးဂီၤအါန့ၣ်လီၤ. လၢန့ၣ်အမဲၣ်ညါ, တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢအတဖိး သဲးဒ်အမ့ၢ်တၢ်ဆဲးအိၣ်ခးအိၣ်ဒီးတၢ်ကွၢ်လဲၤမၤကတၢ်မံလၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိ ဒီးတၢ်ခူၣ်ဟီၣ်လၢသ့ၣ်တ ဖၣ်အါထီၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲပယီၤကလုာ်ဒိၣ်စိအတၢ်ပတၢ်ပြးသန့အစိတဖၣ်အစိယုာ်ဒီးသုးမိၤစိရိကွဲးဒုးအိၣ်ထီၣ် (၂၀၀၈) ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ဘျၢသဲးခိၣ်သ့ၣ်အဆၢကတီၢ်, တၢ်ဒီးသအဒီးတၢ်အုၣ်ကီၤလၢပုၤထူလံၤဖိဒီး ကလုာ်ဒုၣ်ဖဲကီၢ်ပယီၤပုၤသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တအိၣ်နီၣ်တမံၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢန့ၣ်အမဲၣ်ညါ, လီၢ်ခါၣ်သးဖိၣ်ပုၤဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ကျဲသန့လၢပယီၤပဒိၣ်ဒုးလိၣ်ထီၣ်ဖးထီၣ်အါစ့ၢ်ကိး ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ် ဘၣ်ယိၣ်လၢပုၤထူလံၤဖိမိၢ်လုၢ်ပၢ်လၢတၢ်န့ၢ်ပဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်, သ့ၣ်ပုၤဒီးထံနီၣ်တၢ်အိၣ်ယၤခွဲးယၢ်ဒီး တၢ်မၤအလုၢ်အလၢသ့ၣ်တဖၣ်အဖိခိၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤလၢအပိာ်ထွဲထီၣ်အခံၣ်အမ့ၢ် တၢ်ကွၢ်သ့ၣ်ကွၢ်ဝဲၣ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤသ့ၣ်တဖၣ် ဒုးအိၣ်ထီၣ်န့ၢ်ဆၢၣ်တၢ်လုၤသုလုၤဂီၤအလီၢ်အကျဲ ဖဲသီသံၣ်တီၤအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ် ဒီးမၤဟးဂီၤကွံာ်ပုၤထူလံၤဖိအတၢ်ဘျးစဲလိာ်အသးဒီးအဝဲသ့ၣ်ခိၣ် ယၤန့ၢ်ဆၢၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်ခိၣ်ဆၢလဲၤဒီဖျိကွၢ်တၢ်တၢ်တၢ်ဒ်အံၤသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်, တီၤအူကီၢ်ရၣ်ခိၣ်န့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဂဲၤ လိာ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်ပဆှၢရဲၣ်ကျဲသ့ၣ်ပုၤစုလီၤဆိတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲ (၂၀၁၉) နံၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်, လီၢ်ကဝီၤပုၤတတၢ်ခိၣ်န့ၢ်ယုာ်ဒီးပုၤလီၢ်ကဝီၤဖိသ့ၣ်တဖၣ် လၢစုလီၤယုာ်တၢ်ဟံၣ်ဖျိၣ်မၤ သကိးတၢ်ဒီးတၢ်အါၣ်လီၤသးတပုၤဃီအပူၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်သီသံၣ်တီၤအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်, လၢအမ့ၢ်မိၢ် ပၢ်ဖဲဟီၣ်ကဝီၤတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲတတီၤလၢအိၣ်ဒီးအတၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်ခိၣ်သ့ၣ် လၢတၢ်ကဒီးသအက့ၤ ပုၤထူလံၤဖိယုာ်ဒီးလီၢ်ကဝီၤပုၤတတၢ်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢခါဆူညါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. သီသံၣ်တီၤအူပုၤထူ လံၤဖိကရၢၢ်အတၢ်ထံၣ်စိတခိၣ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်ကဒုးအိၣ်ထီၣ်ပုၤတတၢ်ခိၣ်ရိၣ်မဲလၢတၢ်ရဲၣ်သဲကတီၤ ဒီးတၢ်

ပတ်ပြားနဲ့ဆရာလအဟံးနဲ့ခိတ်တယာ်လလုာ်လုာ်ထူသနူဒီးတံးဆဲးတံးလတံးန့ဒါ လါလီကဝီ ပုထူလံဖိအတံးလီဆိလိာ်သးသ့တဖၣ်အဖိခိတ်န့လီ.

သီသံၣ်တီအူပုထူလံဖိကရံာ်အံၤ မ့တံးမုာ်လံာ်အတံးကပီတခါလအဟံးဖျါထီၣ်စုလီယုာ် တံးထံၣ်စိလတံးရဲၣ်သဲကတီၤန့ဆရာအကျိအကျဲလအဟံးနဲ့ခိတ်တယာ်လပုတတါအတံးတီခိတ် ရိၣ်မဲ, ဒ်ပစံးတံးအသိးတံးရဲၣ်သဲကတီၤကွဲတံးမုဆဲးလ (တံးမုတတါဒီးတံးဆဲးတံးလ) ဂုာ်ဝီသ့ၣ် တဖၣ်န့လီ. တံးမအကျိအကျဲဒ်အံၤ အိၣ်ဒီးတံးပညိၣ်ထီၣ်ထံကွဲတံးလတံးဆဲးတံးလတံးန့ သါ, တံးသ့ၣ်ညါနံာ်ဟံး, ဒီးကညီပုထူလံဖိသ့ၣ်တဖၣ်အလုာ်လုာ်ထူသနူဒီးတံးဆဲးတံးလအါမံအ ဖိခိတ်န့လီ. သီသံၣ်တီအူပုထူလံဖိကရံာ်အံၤ တမ့ၢ်ဟီၣ်ခိတ်မဲာ်ဖဲခိတ်တံးလီၤတံးကျဲတတီၤလက ဒီသအဒၣ်ထဲခိတ်ယာ်န့ဆရာခိဘၣ်, အခိတ်တလိၣ်မ့တံးလီၤတံးကျဲတခါလအဒီသအကွဲစ့ကီးပု ထူလံဖိဒီးလီၤကဝီပုတတါအိၣ်မုအိၣ်ဂဲအကျိအကျဲန့လီ. မ့တံးလီၤတံးကျဲတတီၤလအဲၤ လိာ်ဒုးလိာ်ထီၣ်ဖးထီၣ်ကွဲပုတတါတံးသ့ၣ်ညါနံာ်ဟံးလအမ့ၢ် တံးအိၣ်မုသကီးတပုယီလတံးမုာ် တံးခုၣ်အပု, လီၤကဝီပုတတါတံးပတ်ပြား, ဒီးဒံၣ်မိၣ်ခြွဲၣ်စံၣ်ကီၢ်စံၣ်စာဖိၣ် (ဖဲၣ်ဖရၢၣ်) သနူ သ့ၣ်တဖၣ်န့လီ. ခိဖျိစုလီဆိတံးမံးအံၤအယံ, လီၤကဝီပုတတါလအအိၣ်ဒီးတံးသ့တုာ်န့ခိတ်ကဲ သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဒီးတံးမုာ်လံာ်ကွဲစိလက သ့ၣ်ထီၣ်သကီးတံးအိၣ်သးလခါဆုညါလအကပီလအ နီၢ်ကစၢ် ယုာ်ဒီးန့ဆရာဟီၣ်ခိတ်ဖျါလအမ့ၢ်ဟံၣ်ယီတံးအိၣ်ကဒုလအဲသ့ၣ်အဂီၢ်န့လီ.

သီသံဉ်တီအူပုထူလံဖိကရါအံ၊ မှါအိဉ်ဒုဉ်လဲာ်လၢတၢ်ဂုထီဉ်ပသီထီဉ်အကတီၢ်သီသီ ဒုဉ်လဲာ်ဘဉ်ဆဉ်, ပုထူလံဖိဒီးလီၢ်ကဝီၤကမုၢ်ဖဲတီအူကီၢ်ရုဉ်သ့ဉ်တဖဉ် ပဉ်ယုဉ်ပဉ်ဂီၢ်တၢ်လံလၢ တၢ်ရဲဉ်သဲကတီၤက့ၢ်တၢ်မုၢ်အါကလုာ် ယုဉ်ဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢတၢ်ဖဲတၢ်မၤသ့ဉ်တဖဉ်လၢအပူၤကွံာ်အ စိတဖဉ်အစိလံန့ဉ်လီၤ, ခိဖျိလုာ်လၢတၢ်ဖဲတၢ်မၤဒ်အံၤသ့ဉ်တဖဉ်အယိ, အဝဲသ့ဉ်အိဉ်ဒီးတၢ်ဟ ဆုကဟုကယာ်က့ၢ်သ့ဉ်ပုၤတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲသ့ဉ်တဖဉ်တုၤလီၤတီၤလီၤန့ဉ်လီၤ, သီသံဉ်တီအူပုထူ လံဖိကရါလၢအအိဉ်သ့ဉ်လီၤအသးဖဲကီၢ်အ့ဒယါဒီးကီၢ်ပယီၤတၢ်မုၢ်အါကလုာ်အရူဒိဉ်ဟီဉ်က ဝီၤ^၂ (Indo-Burma Biodiversity Hotspot) အံ၊ မှါစ့ၢ်ကီးဟီဉ်ခိဉ်မဲာ်ဖဲဒီးခိဉ်တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲအကါ ဒိဉ်တတီၤလၢအဆူးသဝံးကဉ်ဘိဉ် (ကဉ်စုဉ်ပုၤဘဉ်အာတကလုာ်), ဒ်ပစံးတၢ်အသိးတၢ်မၤလီၤက ဆုဉ် (မၤစၢ်လီၤ) ကွံာ်တၢ်ကသ့ဉ်ကသံးတၢ်ဆိတလဲ (မုၢ်ခိဉ်ကလံသီဉ်ဂီၤတၢ်လဲလိာ်) အတၢ်ဘဉ် ဒိဘဉ်ထံးအလီၢ်အကျဲတတီၤန့ဉ်လီၤ, အါန့ၢ်အန့ၢ်, တၢ်ရဲဉ်သဲကတီၤန့ဆုဉ်အတၢ်ဂဲၤလိာ်ဒ်အံၤ တမ့ၢ် ထဲလၢအမၤဆူဉ်ထီဉ်က့ၢ်ပုၤတတၢ်န့ၢ်သ့န့ၢ်ဟဟီဉ်ခိဉ်ကပံာ်ခွဲးယာ်ဘဉ်, အခိဉ်တလိဉ်မှါတၢ်ဂဲၤ လိာ်တခါလၢအဒါလီၤခိဉ်တယာ်တၢ်ဖဲတၢ်မၤလၢတၢ်မၤဆူဉ်ထီဉ်ဒီးမၤဂုထီဉ်က့ၢ်လီၢ်ကဝီၤတၢ်လုာ် အိဉ်သးသမု, တၢ်အိဉ်ကူအိလၢဒီးတၢ်မၤစ့ၢ်လီၤကွံာ်တၢ်ဖျိဉ်တယာ်လၢကတီၢ်ယံာ်အဂီၢ်စ့ၢ်ကီးန့ဉ်လီၤ.

၂ အခိပညီစံးတၢ်န့ဉ်မှါဖဲ ဟီဉ်ကဝီၤဒိဉ်တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲလၢအလၢပုၤဒီးတၢ်မုၢ်တဲအကလုာ်အါမံ, လၢအပုဉ်ယုဉ်စ့ၢ်ကီးဒီးတၢ်မုၢ်တဲအကလုာ်လၢ အိဉ်လၢတၢ်လီၤဘဉ်ယိဉ်အပူၤ ဒီးတၢ်နီၤအစၢၤလီၤတုာ်ကွံာ်တၢ်လဲ လၢအမၤအသးလၢတၢ်လီၢ်အဂုၤအကလၢဟီဉ်ခိဉ်တဘျီအံၤလဲန့ဉ်လီၤ

၆ တၢ်ပာ်ထံနီၤဖးက့ၢ်တၢ်ဆိတလဲလၢအအိဉ်ထီဉ် လၢသ့ဉ်ပုၤအတၢ်ကျါဘၢသးဖဲသီသံဉ်တီအူပုထူလံဖိကရါ

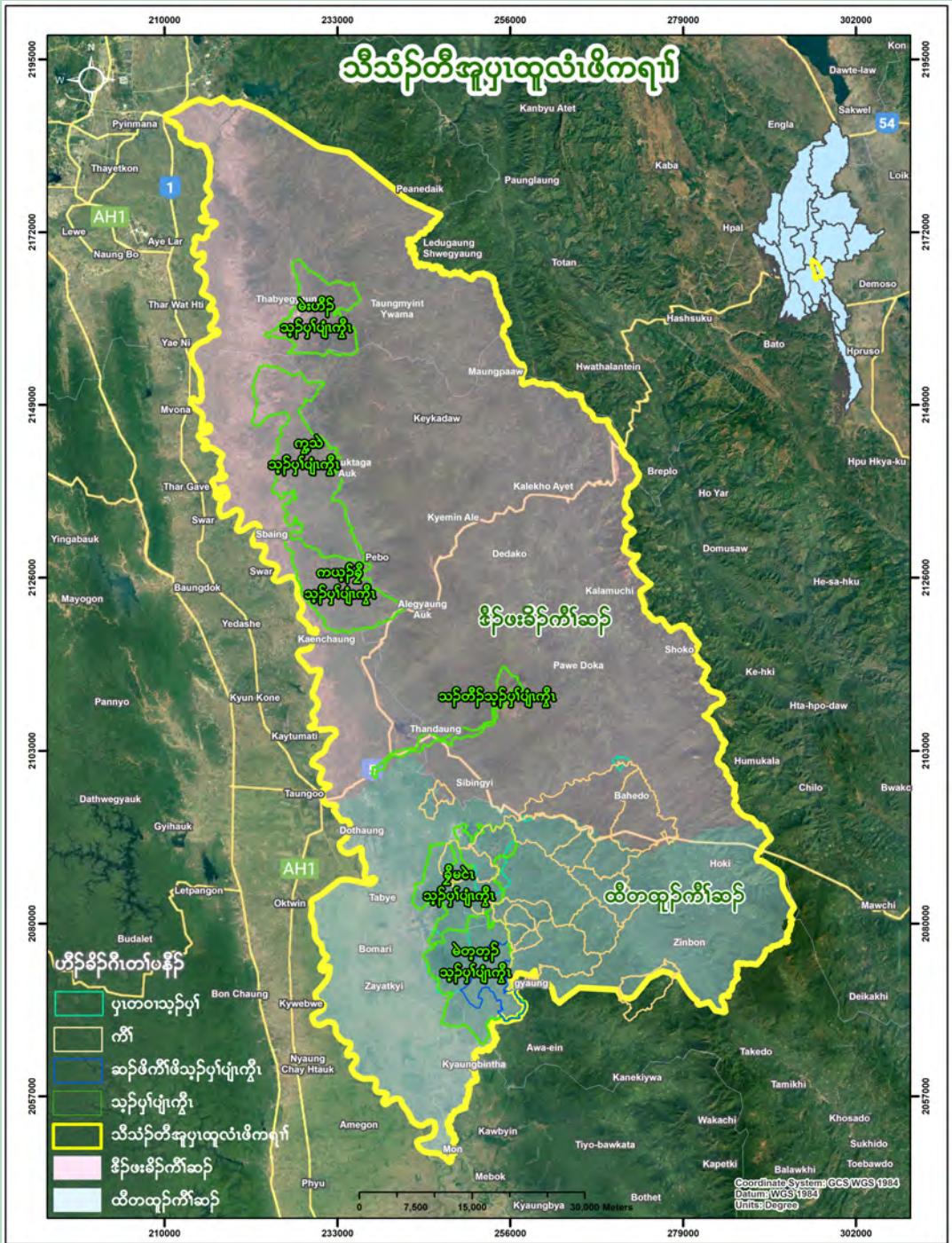
၂. တၢ်မၤလိၤန့ၢ်ပျီၤပုၤတၢ်ကဲထီၣ်သးနီၢ်နီၢ်

ကညီဖိခိၣ်ယၤအိၣ်ပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်မၤပုၤဘျးစဲကရၢ (ခ့ၣ်) ဂဲလိာ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢတၢ်လံတၢ်မၤဆူၣ်ထီၣ်ဒီးတၢ်မၤဂ့ၢ်ထီၣ်က့ၢ်တၢ်ပတၢ်ပြးသ့ၣ်ပုၤဖဲကညီဟီၣ်ကဝီတၢ်လိာ်တၢ်ကျဲ (ကီၢ်သူလုၤပုၤ) လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်က့ၢ်ပညိၣ်ထီၣ်ထံက့ၢ်တၢ်လၢသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံဖိကရၢၢ်စ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ. နီၣ်ကျိၤကျဲပိညါပုၤစဲၣ်နီၤလၢ (GIS) အတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢအဖိခိၣ်အသိး. တၢ်ပာ်ထံနီၤဖးသ့ၣ်ပုၤတၢ်ကျၢၢ်ဘၢအတၢ်ဆိတလဲအံၤ တၢ်ဒုးလိၣ်ထီၣ်တၢ်ဖဲတၢ်မၤအမိၢ်လံၤမိၢ်ပုၤဖဲသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံဖိကရၢၢ်ပုၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ပညိၣ်တခါမ့ၢ်ဝဲ တၢ်သူၣ်ထီၣ်က့ၢ်ကံၢ်စိတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒီးကျိၤကျဲပိညါတၢ်ဆိၣ်ထွဲဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးဆူ (GIS) ပုၤမၤသကိးတၢ်ကရၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ဆိလီၤရဲၣ်လီၤတၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်ပုၤဖဲဒီးပျီၤပုၤတၢ်ဟ့ၣ်သ့ၣ်ညါ ဒီးတၢ်လီၤထၢတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢတၢ်သမံသမိးက့ၢ်သ့ၣ်ပုၤတၢ်ကျၢၢ်ဘၢအတၢ်ဆိတလဲသး လၢအမၤအသးဖဲသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံဖိကရၢၢ်ပုၤန့ၣ်လီၤ.

သ့ၣ်ပုၤတၢ်ကျၢၢ်ဘၢအတၢ်ဆိတလဲသးလၢအမၤအသးဖဲသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံဖိကရၢၢ်ပုၤတၢ်ပညိၣ်တၢ်ပာ်မ့ၢ်ဒ်လၢအံၤအသိးန့ၣ်လီၤ.

- တၢ်ကယိထံဃုသ့ၣ်ညါက့ၢ်သ့ၣ်ပုၤတၢ်ကျၢၢ်ဘၢအတၢ်ဆိတလဲအသးဖဲသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံဖိကရၢၢ်ပုၤ.
- တၢ်ကထီၣ်သတြီၤက့ၢ်သ့ၣ်ပုၤအတၢ်ဟးဂူၢ်ဟးဂီၢ်တချးဒီးလၢ (၂၀၁၂) နံၣ်ဒီးဖဲ (၂၀၁၂) နံၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံ.
- တၢ်ကမၤန့ၢ်ပာ်အါထီၣ်သးလၢသ့ၣ်ပုၤတၢ်ကျၢၢ်ဘၢအတၢ်ဆိတလဲအကံၢ်အစိတၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဖိခိၣ်.
- တၢ်ကဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သိၣ်လိအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲလၢတၢ်ကဟ့ၣ်ခိဟ့ၣ်နီၤက့ၢ်ကျိၤကျဲပိညါတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

သီသံၣ်တီအူပုၤထူလံဖိကရၢၢ်အံၤအက့ၢ်ပုၤ (အလဲၢ်အထီ) အိၣ် (၁.၄၂၁.၉၆၇) အ့ၣ်ကၢၢ်လၢအကျၢၢ်ကီၢ်ဆၣ် (၂) ဘ့ၣ်ဒ်အမ့ၢ်ထီတထူၣ်ဒီးဒီၣ်ဖးခိၣ်ဒ်ဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤလၢလၢပာ်ဖျါဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ.

တင်ဂီနီင်ဂံ (၁) သီသံတီအူပူထူလံဖိကရားအဟီင်ခိင်ဂီ

၃. တၢ်စူးကၢ်ဒီးတၢ်ပၤဆှၢ်ရဲၣ်ကျဲၤဟီၣ်ခိၣ်ကပံၤအကလုာ်ဖဲ သီသံၣ်တီၤအုပုၤထူလံၤဖိကရၢ်ပုၤ

ပုၤတၢ်သ့ၣ်ပုၤ (၃) ဘုၣ်

နီၣ်ဂံၢ်	ပုၤတၢ်သ့ၣ်ပုၤအမံၤ	ပုၤတၢ်သ့ၣ်ပုၤအကူၤပုၤ (အ့ကၢ်)
၁	လီၤမုၢ်ခိၣ်ပုၤတၢ်သ့ၣ်ပုၤ	၁၀,၅၃၅ အ့ကၢ်
၂	မုၢ်ဆၢၣ်လုပုၤတၢ်သ့ၣ်ပုၤ	၁၀,၂၇၈ အ့ကၢ်
၃	ကျဲၤထၢၣ်ဖၢခိၣ်ပုၤတၢ်သ့ၣ်ပုၤ	၅၅၈ အ့ကၢ်

ပုၤထူလံၤဖိအကီၢ် (၁၅) ဘုၣ်

နီၣ်ဂံၢ်	ကီၢ်အမံၤ	ကီၢ်အကူၤပုၤ (အ့ကၢ်)
၁	ကီၢ်မုၢ်ဖိကီၢ်	၇,၅၁၅ အ့ကၢ်
၂	ကီၢ်ယုၢ်ကီၢ်စွဲၤ	၇,၉၅၄ အ့ကၢ်
၃	အိၣ်ကီၢ်	၁၃,၅၆၈ အ့ကၢ်
၄	ကီၢ်သ့ၣ်အ	၅,၈၄၀ အ့ကၢ်
၅	လၢၢ်ကီၢ်	၄,၄၄၄ အ့ကၢ်
၆	ကီၢ်စိးခိၣ်ကီၢ်	၈,၁၇၄ အ့ကၢ်
၇	ပဲၤကီၢ်အကီၢ်	၁၇,၃၉၅ အ့ကၢ်
၈	ဒါဘါခံကီၢ်	၁,၃၆၄ အ့ကၢ်
၉	မ့ၢ်လိာ်ကီၢ်	၁,၄၁၁ အ့ကၢ်
၁၀	ယီၤဖိလိာ်ကီၢ်	၂,၀၆၆ အ့ကၢ်
၁၁	စွဲၢ်လိာ်ကီၢ်	၇,၀၂၃ အ့ကၢ်
၁၂	ဒါလုလိာ်ကီၢ်	၁,၃၀၄ အ့ကၢ်
၁၃	ထံဘဲလိာ်ကီၢ်	၁,၃၁၆ အ့ကၢ်
၁၄	ယီၤမုၢ်ပၤ	၂၉,၅၅၁ အ့ကၢ်
၁၅	ယဲၤအကီၢ်	၃,၅၃၆ အ့ကၢ်

သုဉ်ပျံပျံကွီ (၆) ဘဉ်

နီဉ်ဂံ	သုဉ်ပျံပျံကွီအမံ	သုဉ်ပျံပျံကွီအကွီပဲ (အကံ)
၁	ခီမဲသုဉ်ပျံပျံကွီ	၂၇.၄၄၃ အကံ
၂	မဲတုတုဉ်သုဉ်ပျံပျံကွီ	၃၃.၅၂၀ အကံ
၃	ကယုဉ်ခီသုဉ်ပျံပျံကွီ	၂၄.၉၅၇ အကံ
၄	ကူသဲသုဉ်ပျံပျံကွီ	၄၂.၈၀၆ အကံ
၅	မဲးဟီဉ်သုဉ်ပျံပျံကွီ	၂၁.၂၁၇ အကံ
၆	သုဉ်တီဉ်သုဉ်ပျံပျံကွီ	၆.၃၇၁ အကံ

ပျံပျံတံမံလံဆဉ်ဖိကီဖိသုဉ်ပျံ (၁) ဘဉ်

နီဉ်ဂံ	ပျံပျံတံမံလံဆဉ်ဖိကီဖိသုဉ်ပျံအမံ	ပျံပျံတံမံလံဆဉ်ဖိကီဖိသုဉ်ပျံအကွီပဲ (အကံ)
၁	လံဉ်လုဒီပျံပျံတံမံလံဆဉ်ဖိကီဖိသုဉ်ပျံ	၁၀.၅၉၄ အကံ

၄. တပ်ဆင်ထုတ်ပြန်သည့်အကျိုးအကျေ

ခိုင်ခိုင်နီနီ (၁) တပ်ဆင်ထုတ်ပြန်သည့်အကျိုးအကျေ

တပ်ဆင်ထုတ်ပြန်သည့်ပတ်ဝန်းကျင်တပ်ဆင်ထုတ်ပြန်လေ့လာအောင်စမ်းသပ်မှုအစီအစဉ်

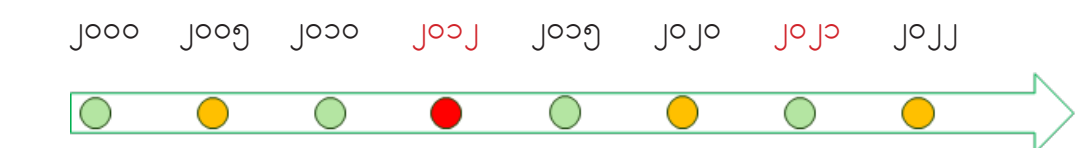
(၁) တပ်ဆင်ထုတ်ပြန်သည့်ပတ်ဝန်းကျင်တပ်ဆင်ထုတ်ပြန်မှုအစီအစဉ်

- ခိုင်ခိုင်နီနီ (၂၀၀၀ တွင် ၂၀၂၁) နိုင်ငံတော် ထုတ်ပြန်အစီအစဉ်

(၂) တပ်ဆင်ထုတ်ပြန်သည့်ပတ်ဝန်းကျင်တပ်ဆင်ထုတ်ပြန်မှုအစီအစဉ်

- ခိုင်ခိုင်နီနီ (Hansan Forest Loss) ၂၀၀၀ တွင် ၂၀၂၁ နိုင်ငံ တော်ထုတ်ပြန်အစီအစဉ်

ခိုင်ခိုင်နီနီ (၂) တပ်ဆင်ထုတ်ပြန်မှုအစီအစဉ်အောက်တွင် တပ်ဆင်ထုတ်ပြန်မှုအစီအစဉ်

တပ်ဆင်ထုတ်ပြန်မှုအစီအစဉ်အောက်တွင် တပ်ဆင်ထုတ်ပြန်မှုအစီအစဉ် (၆) ခါလေ့လာထုတ်ပြန်မှုအစီအစဉ်

တပ်ဆင်ထုတ်ပြန်မှုအစီအစဉ်

၂၀၀၀ - ၂၀၁၅

၂၀၀၅ - ၂၀၁၅

၂၀၁၀ - ၂၀၁၅

၂၀၁၅ - ၂၀၁၅

၂၀၁၅ - ၂၀၂၀

၂၀၁၅ - ၂၀၂၁

ခိန်ခါနီနီဂံ (၃) တာ်ဃိထံဃုသုဂ်ညါဖဲသီသံဂ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရုၢ်ဒ်တာ်ဂုၢ်ခိန်တီ (၅) ခါ အိၣ်ဝဲအသိး

သုဂ်ပုၤပျံၤကွီၤ, ပုၤတတၢသုဂ်ပုၤ, ပျဲပုၤတာ်မံၤလၢဆၣ်ဖိကိၢ်ဖိသုဂ်ပုၤ, ကိၢ်ဒီးသီသံဂ်တီအူ ပုၤထူလံၤဖိကရုၢ်ဟီၣ်ခိၣ်မဲၣ်ဖံးခိၣ်ဒီတခါ

ခိန်ခါနီနီဂံ (၄) တာ်ဟ့ၣ်တာ်သိၣ်လိဘၣ်ထွဲဒီးတာ်ဖဲးတာ်မၤအကျိၤအကျဲ

ခိန်ခါနီနီဂံ (၅) တာ်ဖဲးတာ်မၤအမိၢ်လံၤမိၢ်ပုၤအစၢအိၣ်ဖျါထီၣ်

- တာ်ဃိထံဃုသုဂ်ညါတာ်ဂုၢ်ကၤဖျိၣ်တာ်ဟ်ဖျါ
- (PPT) တာ်ဟ်ဖျါ

တာ်ပီးတာ်လီလၢတာ်သူအိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ပၣ်ဃုၣ်ဒီး (ArcGIS) ဒီး (Excel)

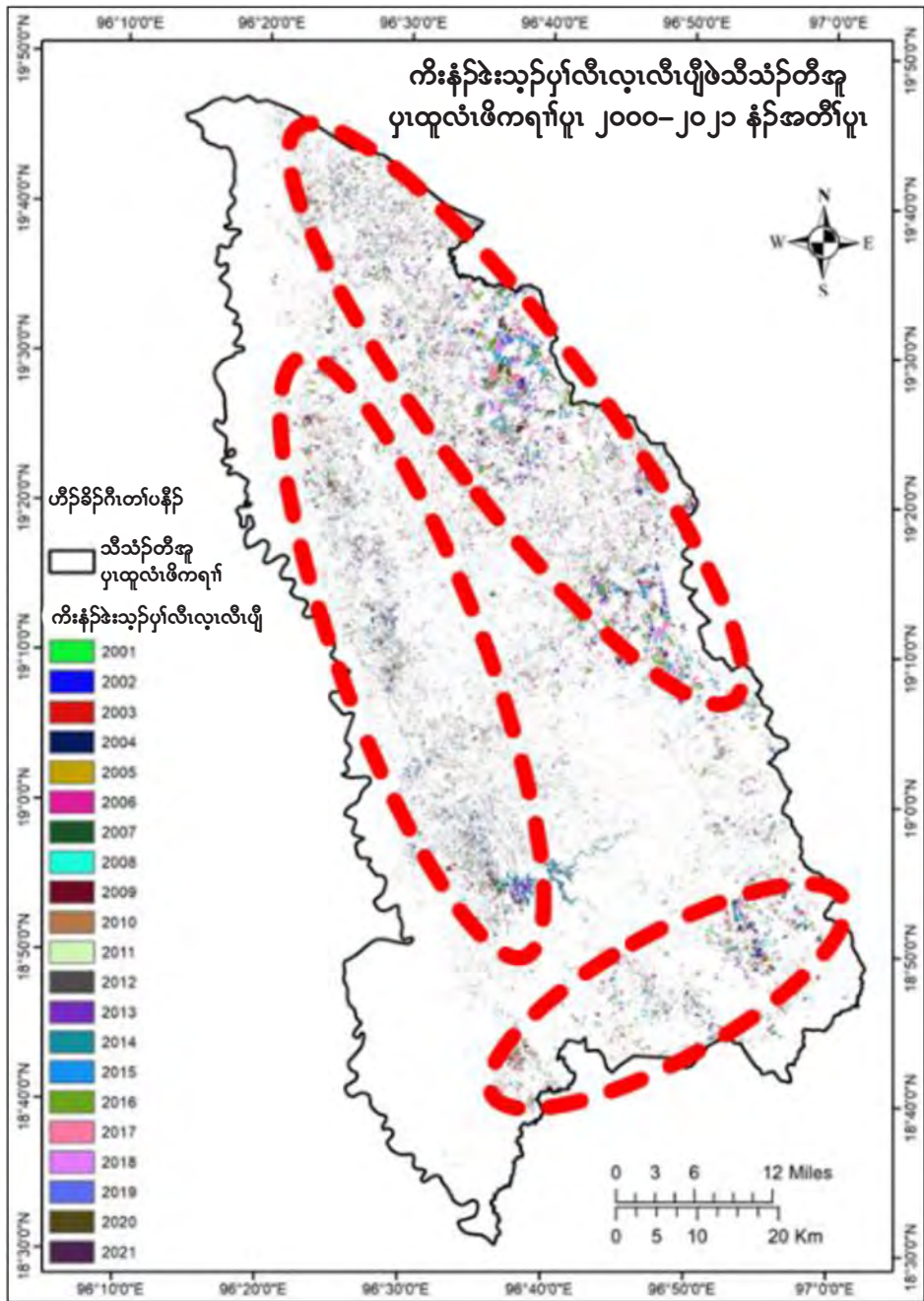

၅. တၢ်ဃိထံဃုသ့ၣ်ညါအစၢတၢ်ဂ့ၢ်ကၢဖျိၣ်

ဒ်တၢ်ဃိထံဃုသ့ၣ်ညါဒီးတၢ်ဃိထံဃုဒီးအစၢဖျါဝဲအသိး, သ့ၣ်ပှၢ်တၢ်လီၤလ့ၤလီၤပျီၤအံၤတၢ်ထံၣ်န့ၢ်အီၤအါကတၢ်ဖဲသ့ၣ်ပှၢ်ပျံၤကွီၤပူၤ ခိဖျိတၢ်မၤလၢ်ထီၣ်တၢ်ဖးဒုးဖဲသံၣ်အလီၢ်အကျဲ. တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သ့ၣ်လီၤသ့ၣ်အလီၢ်အကျဲ, ဒီးတၢ်ထုးထီၣ်မၤကၢသ့ၣ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤသ့ၣ်တဖၣ်အဃိန့ၣ်လီၤ. ကူသဲဒီးကယုၣ်ခိသ့ၣ်ပှၢ်ပျံၤကွီၤဟီၣ်ကဝီၤသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဒီးသ့ၣ်ပှၢ်တၢ်ဟးဂုၢ်ဟးဂီၤဒီးတၢ်လီၤလ့ၤလီၤပျီၤအါကတၢ်အလီၢ်, ဘၣ်ဆၢၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်လၢသၣ်တီၣ်သ့ၣ်ပှၢ်ပျံၤကွီၤတခါ ခိဖျိသ့ၣ်ပှၢ်အကွီၤပူၤ (သ့ၣ်ပှၢ်ပျံၤကွီၤအလၢ်အထီ) ဆံးဒီးအံၣ်ဝဲဒၣ်အဃိ သ့ၣ်ပှၢ်တၢ်ဟးဂုၢ်ဟးဂီၤအစၢကတၢ်န့ၣ်လီၤ. သ့ၣ်ပှၢ်တၢ်ဟးဂုၢ်ဟးဂီၤဒီးတၢ်လီၤလ့ၤလီၤပျီၤအံၤ မ့ၢ်စၢလီၤဝဲဒၣ်ဖဲ (၂၀၀၉ တုၤလၢ ၂၀၁၄) နံၣ်အတီၢ်ပူၤဘၣ်ဆၢၣ်, သ့ၣ်ပှၢ်တၢ်ဟးဂီၤအါထီၣ်ကဒီးဖဲ (၂၀၂၁) နံၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဖဲပျဲပူၤတၢ်မံၤလၢ်ဆၢၣ်ဖိကီၢ်ဖိသ့ၣ်ပှၢ်ပူၤတခါ သ့ၣ်ပှၢ်တၢ်လီၤလ့ၤလီၤပျီၤအံၤတၢ်ထံၣ်န့ၢ်အီၤအါကတၢ်ဖဲမ့ၢ်န့ၣ်ဟီၣ်ကဝီၤတကဖၢ်ကိးနံၣ်ဒီးယၣ်ယၣ် ဒီးဒ်တၢ်ဃိထံဃုဒီးအိၣ်ဝဲအသိး ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်တၢ်ဒ်အံၤကဲထီၣ်အသးခိဖျိလၢတၢ်ဟဲန့ၢ်လီၤဂုၢ်န့ၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲဖဲပျဲပူၤတၢ်မံၤလၢ်ဆၢၣ်ဖိကီၢ်ဖိသ့ၣ်ပှၢ်အပူၤအါထီၣ်အဃိန့ၣ်လီၤ. ဒ်တၢ်ဃိထံဃုသ့ၣ်ညါအစၢအိၣ်ဝဲအသိး, သ့ၣ်ပှၢ်တၢ်လီၤလ့ၤလီၤပျီၤဖဲပျဲပူၤတၢ်မံၤလၢ်ဆၢၣ်ဖိကီၢ်ဖိသ့ၣ်ပှၢ်ပူၤအံၤ အါထီၣ်တချးဒီးလၢ (၂၀၁၂) နံၣ်အတီၢ်ပူၤ, လီၤဆိဒ်တၢ်စးထီၣ်လၢ (၂၀၁၀) နံၣ်လံၤလံၤလံၤန့ၣ်လီၤ. ပှၢ်တဝၢသ့ၣ်ပှၢ်လၢအဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤဖဲ (၂၀၀၉) နံၣ်စ့ၢ်ကိး သ့ၣ်ပှၢ်တၢ်လီၤလ့ၤလီၤပျီၤမၤအသးအါကတၢ်ဖဲမ့ၢ်ဆၢၣ်လုပှၢ်တဝၢသ့ၣ်ပှၢ်မ့ၢ်န့ၣ်ကလံၤစိးတကဖၢ် ဒီးတုၤဃီဖဲ (၂၀၁၅) နံၣ်အလီၢ်ခံတခါ သ့ၣ်ပှၢ်တၢ်လီၤလ့ၤလီၤပျီၤလီၤစၢကွံၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

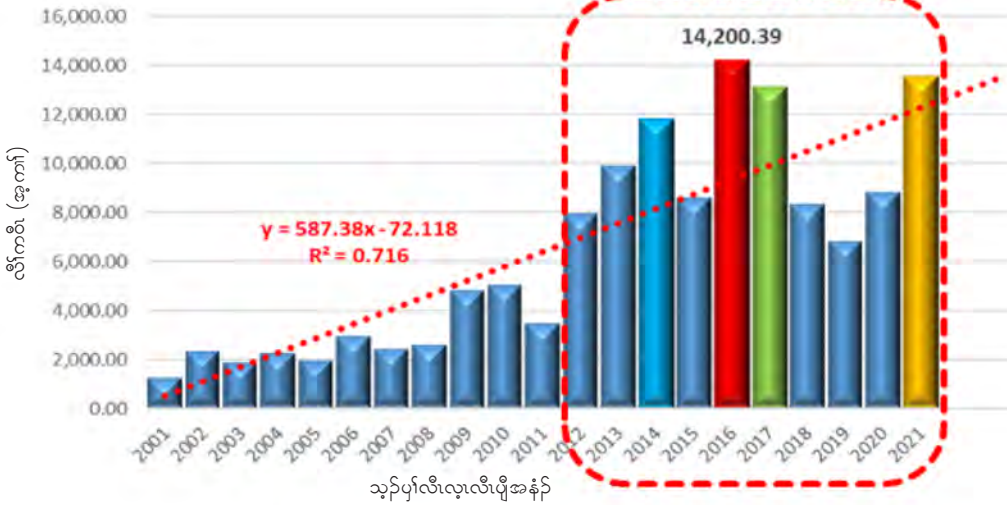
သ့ၣ်ပှၢ်တၢ်လီၤလ့ၤလီၤပျီၤအါကတၢ်အလီၢ်ခံတီၤတတီၤဖဲသီသံၣ်တီၤအူပှၢ်ထူလံၤဖိကရၢ်ပူၤတခါခိမ့ၢ်ဝဲဒၣ် “ကီၢ်” သ့ၣ်တဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲ (၂၀၁၄) နံၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ် သ့ၣ်ပှၢ်တၢ်လီၤလ့ၤလီၤပျီၤမၤအသးအါကတၢ်ဖဲယီၢ်မုၢ်ပူၤကီၢ်, ဒ်ပစံးတၢ်အသိးသ့ၣ်ပှၢ်တၢ်လီၤလ့ၤလီၤပျီၤစးထီၣ်မၤအသးဖဲ (၂၀၁၂) နံၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံ ဒီးကတီၢ်အံၤ သ့ၣ်ပှၢ်တၢ်လီၤလ့ၤလီၤပျီၤလီၤစၢကွံၣ်ဝဲဒၣ်ကယီၢ်ကယီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ကွၢ်လၢသီသံၣ်တီၤအူပှၢ်ထူလံၤဖိကရၢ်ဟီၣ်ခိၣ်မဲၣ်ဖံးခိၣ်ဒီးတခါတခါ, သ့ၣ်ပှၢ်တၢ်လီၤလ့ၤလီၤပျီၤမၤအသးအါကတၢ်ဖဲမ့ၢ်န့ၣ်ဒီးမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤစိးဟီၣ်ကဝီၤတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲသ့ၣ်တဖၣ်, ဒီးစးထီၣ်ဖဲ (၂၀၁၈) နံၣ်အလီၢ်ခံန့ၣ် တၢ်သ့ၣ်ညါဘၣ်လၢသ့ၣ်ပှၢ်တၢ်လီၤလ့ၤလီၤပျီၤလီၤစၢကွံၣ်ဝဲဒၣ်ဘၣ်ဆၢၣ်သ့ၣ်ပှၢ်တၢ်လီၤလ့ၤလီၤပျီၤအါထီၣ်ကဒီးဖဲ (၂၀၂၁) နံၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်တယၢ်ဝဲဒၣ်လၢသ့ၣ်ပှၢ်တၢ်လီၤလ့ၤလီၤပျီၤကဆဲးမၤအသးဖဲသ့ၣ်ပှၢ်ပျံၤကွီၤ, ကီၢ်, ပှၢ်တဝၢသ့ၣ်ပှၢ်, ဒီးပျဲပူၤတၢ်မံၤလၢ်ဆၢၣ်ဖိကီၢ်ဖိသ့ၣ်ပှၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အပူၤဒီးန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၢၣ်သ့ၣ်ပှၢ်အခိၣ်ဒုးတၢ်ကျၢ်ဘၢသးအကလုာ်ဖဲသီသံၣ်တီၤအူပှၢ်ထူလံၤဖိကရၢ်ပူၤတခါ ကဆဲးအိၣ်စဲဘူးအသးအါထီၣ် (မ့ၢ်တမ့ၢ်) ကအိၣ်ဖျါတီၣ်ဒီးအိၣ်တံၤအါထီၣ်အသးန့ၣ်လီၤ. ဒ်တၢ်ဃိထံဃုသ့ၣ်ညါတၢ်ဃိထံဃုဒီးအစၢဖျါဝဲအသိး, ကိးနံၣ်ဒီး

သွန်ပျာ်တၢ်လီၤလှၢ်လီၤပျီၤအခိၣ်တၢ်အံၤအါထီၣ်အသးဖဲ (၂၀၁၂) နံၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံၣ်, ဒီးလီၤဆိဖျၢ်တၢ် သွန်ပျာ်တၢ်လီၤလှၢ်လီၤပျီၤအံၤ ကဲထီၣ်အသးအါထီၣ်ဖဲ (၂၀၁၆, ၂၀၂၁, ၂၀၁၇, ၂၀၁၄) နံၣ်သွန် တဖၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤနီၣ်ဂံၢ် (၂) ကိးနံၣ်ဒဲးသွန်ပျာ်လီၤလှၢ်လီၤပျီၤဖဲသီသံၣ်တီၢ်အူပှၤထူလံၤဖိကရၢ်ပူၤ စးထီၣ်လာ ၂၀၀၀-၂၀၂၁ နံၣ်အတီၢ်ပူၤ

ကိန်းနံနံဒီးသ့ၣ်ပှ်တၢ်ဟးဂ့ၢ်ဟးဂီၤအခိၣ်တၢ်လဲၤကျိၤဖဲသီသံၣ်တီၢ်အုပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပုၤ

တၢ်ဂီၤနီၣ်ဂံၢ် (၃) ကိန်းနံနံဒီးသ့ၣ်ပှ်တၢ်ဟးဂ့ၢ်ဟးဂီၤအခိၣ်တၢ်လဲၤကျိၤဖဲသီသံၣ်တီၢ်အုပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပုၤ

ဖဲတၢ်ပဲာ်ထံနီၤဖးက့ၤသ့ၣ်ပှ်ပျံၤကွီၤတၢ်အိၣ်သးအခိၣ်တၢ်လဲၤကျိၤတခိတၢ်သ့ၣ်ညါဘၣ်လၢ သ့ၣ်ပှ်အခိၣ်ဒုးတၢ်ကျၢၢ်ဘၢသးအံၤဆိတလဲအသးတချုးဒီးလၢ (၂၀၁၂) နံၣ်အတီၢ်ပုၤ (တၢ်မ့ၢ်ထီၣ် သတြီၤက့ၤအီၤဒီး ၂၀၁၂ နံၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံတခါ), လီၤဆိဒုးတၢ်ဖဲကွၢ်သဲဒီးကယုၣ်ခွီသ့ၣ်ပှ်ပျံၤကွီၤ သ့ၣ်တဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲ (၂၀၁၀ ဒီး ၂၀၁၂) နံၣ်အတီၢ်ပုၤတခိတၢ်သ့ၣ်ညါဘၣ်လၢ သ့ၣ်ပှ်အ ခိၣ်ဒုးတၢ်ကျၢၢ်ဘၢသးလီၤစ့ၤကွံာ်ဝဲဒုးအစ့ၤကတၢၢ်အနံၣ်, နီပစံးတၢ်အသိး သ့ၣ်ပှ်အခိၣ်ဒုးတၢ်ကျၢၢ် ဘၢသးအိၣ်တ့ၢ်ဘၣ်ဒးတခါမ့ၢ်ဝဲဒုး (၄၀-၆၀) မျးကယုၤ ဒီးသ့ၣ်ပှ်အခိၣ်ဒုးအိၣ်စဲဘူးအိၣ်တ့ၢ်တ ခါအိၣ်ဝဲဒုး (၆၀-၈၀) မျးကယုၤန့ၣ်လီၤ. သ့ၣ်ပှ်အခိၣ်ဒုးတၢ်ကျၢၢ်ဘၢသးတၢ်ဆိတလဲအံၤဆဲးမၤ တ့ၢ်အသးဖဲ (၂၀၁၂) နံၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံဒီးတုၤယီၤလၢ (၂၀၂၀) နံၣ်ဘၣ်ဆၣ်, တၢ်ဆိမိၣ်တယာ်ဝဲဒုး လၢ ကဆဲးဆိတလဲအသးဆူညါကွၢ်ကွၢ်, နီပစံးတၢ်အသိး သ့ၣ်ပှ်အခိၣ်ဒုးတၢ်ကျၢၢ်ဘၢလၢအအိၣ် စဲဘူးလိာ်သးသ့ၣ်တဖၣ်ကစ့ၤလီၤကွံာ်ဝဲဒုး (၂၀-၄၀) မျးကယုၤ ဒီး (၁၁-၂၀) မျးကယုၤညါ န့ၣ်လီၤ. နီန့ၣ်အသိး, ဖဲပျံၤတၢ်မံၤလၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိသ့ၣ်ပှ်ပုၤစ့ၢ်ကိး တၢ်အုၣ်သးအိၣ်ဖျါဝဲဒုးလၢ သ့ၣ်ပှ်အခိၣ်ဒုးတၢ်ကျၢၢ်ဘၢသးအတၢ်လီၤလုၤလီၤပျီဖဲမ့ၢ်န့ၣ်ဟီၣ်ကဝိတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲတကယမၤအ သးဖဲ (၂၀၁၀ ဒီး ၂၀၁၂) နံၣ်အတီၢ်ပုၤအယိ သ့ၣ်ပှ်ဟီၣ်ကဝိဆဲးလီၤစ့ၤလီၤ ဒီးတကတီၢ်ယိ သ့ၣ်ပှ်တၢ်လီၤလုၤလီၤပျီအလီၢ်အကျဲအိၣ်ထီၣ်ဝဲဒုးန့ၣ်လီၤ.

စးထီၣ်ဖဲ (၂၀၁၂) နံၣ် တုၤလၢ (၂၀၂၀) နံၣ်အလီၢ်ခံ သ့ၣ်ပှ်အခိၣ်ဒုးတၢ်ကျၢၢ်ဘၢသး မ့ၢ်ဆဲးအါထီၣ်အသးဘၣ်ဆၣ်, ခါဆူညါတၢ်ဆိမိၣ်တယာ်ဝဲဒုးလၢ သ့ၣ်ပှ်အခိၣ်ဒုးတၢ်ကျၢၢ်ဘၢ သးအတၢ်အိၣ်သးအံၤ ကဂ့ၤထီၣ်က့ၤဝဲဒုးန့ၣ်လီၤ. ဖဲ (၂၀၁၂) နံၣ်အတီၢ်ပုၤန့ၣ် တၢ်သ့ၣ်ညါဘၣ်လၢ

သွပ်ပျံအခိဉ်ဒုးတၢ်ကျၢ်ဘၢသးဖဲပုၤတတၢ်သွပ်ပျံပူၤသွပ်တဖၣ်လီၤစ့ၤကွံာ်ဝဲဒၣ် (၆၀-၈၀) မျးကယၤ
ဒီး (၈၀-၉၀) မျးကယၤဘၣ်ဆၣ် ဖဲ (၂၀၁၅) နံဉ်ဝံၤအလီၢ်ခံဒီးတုၤယီၤလၢ (၂၀၂၁) နံဉ်အတီၢ်
ပူၤန့ဉ်တၢ်သွပ်ညါဘၣ်လၢ သွပ်ပျံအခိဉ်ဒုးတၢ်ကျၢ်ဘၢအံၤ က့ၤအါထီၣ်ကဒါက့ၤဝဲဒၣ်န့ဉ်လီၤ.
ဘၣ်ဆၣ်, တၢ်ဆိမိဉ်တယၢ်ဝဲဒၣ်လၢသွပ်ပျံအခိဉ်ဒုးတၢ်ကျၢ်ဘၢသးအံၤကစ့ၤလီၤကဒီးဆူညါအယီ
သွပ်ပျံအခိဉ်ဒုးတၢ်ကျၢ်ဘၢသးလၢအဖုဉ်တပတီၢ်ကအါထီၣ်ဝဲဒၣ်, ဒ်ပစံးတၢ်အသိးကအါထီၣ်ဖဲ
အဘၣ်ဒးကအိဉ် (၄၀-၆၀) မျးကယၤ ဒီးသွပ်ပျံအခိဉ်ဒုးတၢ်ကျၢ်ဘၢသးကအိဉ်ဖျါပျီထီၣ်အသး
(၂၀-၄၀) မျးကယၤ, ဒ်တၢ်ဖၢတၢ်အသးဖဲ (၂၀၁၅) နံဉ်အိဉ်ဝဲအသိးန့ဉ်လီၤ. ဒ်တၢ်ပိထံဃုသွပ်
ညါအစၢဖၢဖျါဝဲအသိး သွပ်ပျံတၢ်အိဉ်သးဖဲ “ကီၢ်” ဟီၣ်ကဝီၤတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲပူၤသွပ်တဖၣ် က
အါထီၣ်ဝဲဒၣ်ကွၢ်ကွၢ်, ဒ်ပစံးတၢ်အသိး သွပ်ပျံအခိဉ်ဒုးတၢ်ကျၢ်ဘၢသးလၢအအိဉ်ဖဲဘူးလိာ်အသး
ကအိဉ်ဝဲဒၣ် (၈၀-၉၉) မျးကယၤ ဒီးတကတီၢ်ယီ သွပ်ပျံအခိဉ်ဒုးတၢ်ကျၢ်ဘၢသးကစ့ၤလီၤဝဲဒၣ်
(၆၀-၈၀) မျးကယၤန့ဉ်လီၤ. ဒ်တၢ်ပိထံဃုသွပ်ညါတၢ်ဝဲထံဃုဖးအစၢအိဉ်ဖျါဝဲအသိး, သီသံဉ်
တီၢ်အုပူၤထုလံၤဖိကရၢၢ်ဟီၣ်မဲာ်ဖံးခိဉ်ဒီတခါညါအပူၤ သွပ်ပျံအခိဉ်ဒုးတၢ်ကျၢ်ဘၢသးကအါထီၣ်
ဒၣ် (၈၀-၉၉) မျးကယၤ ဒီးတကတီၢ်ယီကစ့ၤလီၤကွံာ်ဝဲဒၣ် (၆၀-၈၀) မျးကယၤဒီး (၄၀-၆၀)
မျးကယၤန့ဉ်လီၤ. ဒ်တၢ်ပိထံဃုသွပ်ညါအစၢဖျါဝဲအသိး, (၂၀၂၀) နံဉ် မ့ၢ်နံဉ်တနံဉ်လၢသွပ်ပျံ
အခိဉ်ဒုးတၢ်ကျၢ်ဘၢသးအမျးကယၤဂ့ၤကတၢ်အနံဉ် ဒီဖျိသွပ်ပျံအခိဉ်ဒုးတၢ်ကျၢ်ဘၢသးအိဉ်ဖျါ
တီၣ်ဝဲဒၣ်အယီန့ဉ်လီၤ.

